

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2008. ÁPRILIS 22–23-I, 444. PLENÁRIS ÜLÉS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: A Bizottság közleménye – Versenyképes régiók: kutatás és innováció. Hozzájárulás a gazdasági növekedés felgyorsításához, a munkahelyek számának növeléséhez és minőségének javításához

COM(2007) 474 végleges

(2008/C 211/01)

2007. augusztus 16-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye – Versenyképes régiók: kutatás és innováció. Hozzájárulás a gazdasági növekedés felgyorsításához, a munkahelyek számának növeléséhez és minőségének javításához.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2008. április 3-án elfogadta véleményét. (Előadó Antonello PEZZINI).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2008. április 22-én és 23-án tartott, 444. plenáris ülésén 130 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB csak abban az esetben tudja határozottan támogatni az Európai Bizottság kezdeményezését, ha ez utóbbi nemcsak a kereslettel összefüggő problémákat veszi figyelembe, hanem – mindenekelőtt – a kínálati oldal optimalizálását is, és így elkerülhetővé teszi a működési zavarokat és a bürokráciát.

1.2 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a helyi és regionális szintű intézkedések támogatása és – a lisszaboni stratégia végrehajtásának érdekében – a hálózatba szervezésükre való képesség alapvető fontosságú egyrészt ahhoz, hogy a K+F területén közös, sikeres erőfeszítéseket lehessen tenni, amelyek innovatív vállalkozások létrehozását és fejlesztését eredményezik az Unió teljes területén, másrészt pedig különösen ahhoz, hogy a gazdasági és társadalmi szereplőket helyi szinten bevonják a fenntartható fejlődés és a globális verseny keretében kitűzött, a több és jobb munkahely teremtésére irányuló közös célok megvalósításába.

1.3 Az EGSZB kiemeli a kutatás-oktatás-innováció „tudásháromszögének” jelentőségét, amely központi szerepet játszik a növekedés és a munkahelyteremtés elősegítésében, és igen fontosnak tartja, hogy a felsőfokú oktatásban, valamint az egyetemeken a kutatóközpontok és a vállalkozások között létrejött partnerségek területén felgyorsítsák a reformokat, kiváló színvonalra törekedjenek, valamint biztosítsák, hogy az oktatás és a

képzés valamennyi területe – különösen regionális és helyi szinten – eleget tegyen a kreativitás és az innováció elősegítésére irányuló feladatának. Mindenekelőtt azok a különleges régiók – eurorégiók – tartoznak ide, ahol a szomszédos entitások és partnerek közötti hálózatépítés a nemzeti határokat túllépő területeken zajlik.

1.4 Az EGSZB véleménye szerint az európai régiók versenyképessége, valamint gazdasági, társadalmi és munkaerő-piaci fejlődése a lisszaboni célok megvalósítása terén elért konkrét eredmények optimalizálása érdekében minden oldalról az eddiginel proaktívabb és összehangoltabb megközelítést kíván.

1.5 Az EGSZB teljes mértékben egyetért az Európai Bizottságnak a közösségi eszközök együttes és összehangolt alkalmazásának hiányosságaira vonatkozó diagnózisával, azonban sajnálattal állapítja meg, hogy e központi problémát – immár tíz éve – még mindig elemző megközelítéssel kezelik, nem jutván így el a probléma gyökeréhez, hogy a közösségi és európai intézkedések különböző formái között a „szimultán tervezés” ⁽¹⁾ új kapacitásait alakíthassák ki.

1.6 Az EGSZB ugyan szükségesnek tartja, de nem találja kielégítőnek, hogy kizárólag a kereslet oldalán hozzanak intézkedéseket. Megítélése szerint azon a kijelentésen túlmenően, hogy erősebben kellene a régiókra összpontosítani, az alábbiakra van szükség:

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság dokumentumaiban használt kifejezés, jelentése: „egyidejűleg történő tervezés”.

- kutatási, technológiafejlesztési és innovációs területi stratégia,
- a határokon átnyúló együttműködésre (eurorégiók) vonatkozó egyedi megfontolások,
- a közösségi eszközök összehangolt felhasználása,
- a nemzeti és közösségi szintű lehetőségekkel kapcsolatos jobb tájékoztatás,
- a bürokratikus terhek számottevő csökkentése.

1.7 Az EGSZB véleménye szerint a kínálati oldalon mélyreható intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy az európai régiók versenyképességének javításához koherens, könnyen hozzáférhető keretet biztosítsanak a rendelkezésre álló eszközök tekintetében, elhárítva a jogi természetű akadályokat és megszüntetve a pénzügyi támogatás odaítélésének és tényleges folyósításának időpontjai közötti eltéréseket.

1.8 Az EGSZB elengedhetetlennek találja egy európai gyakorlati útmutató összeállítását, amely áttekintő táblázatban összefoglalja az alábbiakat:

- az igénybe vehető közösségi és összeurópai támogatások típusai,
- a jogosultság feltételei és az értékelési kritériumok közötti különbségek,
- az eljárások és az igazgatási folyamatok egyidejűleg vagy külön-külön zajlanak-e,
- a lehetséges támogatások összeegyeztethetősége és kiegészítő jellege.

1.9 Az EGSZB véleménye szerint nem lehet tovább halogatni a pontos és testre szabott közösségi intézkedések meghozatalát a különböző típusú intézkedések közötti „szimultán tervezés” új eszközeinek létrehozása, valamint az érintett régiókban a források optimalizálása és összpontosítása érdekében.

1.10 Az EGSZB – amint egy korábbi véleményében ⁽²⁾ már kifejtette –, ezért úgy véli, hogy a részt vevő igazgatási szintek nagy száma és az európai régiók versenyképességének fellendítéséhez szükséges támogatások szétterjedettsége által okozott problémák megoldása elsőrendű fontosságú. E célból egy új kezdeményezést, a JASMINE-t (európai innovációs hálózatépítést célzó multiprojektek támogató közös program) javasolja a mind a keresleti, mint pedig a kínálati oldalon fennálló intézményi hiányosságok orvoslására, valamint a bürokratikus terhek jelentős enyhítésére.

1.11 A JASMINE kezdeményezésnek arra kell törekednie, hogy az egységes és koherens regionális tervezés keretében a hálózatba szervezett döntéshozatali eljárás különböző szereplőinek magatartását jobban megismerje, és nagyobb összhangot teremtsen köztük.

⁽²⁾ Lásd a HL C 44/1., 2008.2.16. véleményt, előadó: Gerd WOLF: „Az EGSZB világos és egyértelmű szabályozás kialakítását ajánlja a közösségi K+F-támogatási és -koordinációs eszközökre vonatkozóan, beleértve a Bizottság számára rendelkezésre álló összes K+F-célú támogatási és koordinációs eszköz és típus összefoglaló kimutatását (...)”.

2. Háttér

2.1 Európa tudásorientált régióinak a változás számos tényezőjével kell szembenéznük, amelyek kihívást jelentenek, ugyanakkor lehetőséget is kínálnak, és befolyásolják, hogy mennyire képesek elérni a megújult lisszaboni stratégia céljait.

2.2 A változás tényezői között a következőket említhetjük meg:

- **exogén tényezők:** felerősödött globalizációs folyamat, nagy növekedési dinamikájú kontinentális térségek létrejötte, az energia- és nyersanyagárak jelentős növekedése, előre nem látható gazdasági és technológiai fejlemények, az innovációk nemzetközivé válása, a klímaváltozással kapcsolatos problémák, gyakran nem szabályozott vagy nem szabályozható migrációs nyomások,
- **endogén tényezők:** népességrekedés; környezetvédelem és az életminőség fenntartása, a termelő létesítmények és a szolgáltatási kínálat előregedése, a közsféra modernizálása, az új tudás és a rendelkezésre álló humánerőforrás közötti fokozott kölcsönhatások, a kulturális fejlődésre és a kreativitásra való képesség, közös területi – materiális és immateriális – infrastruktúrák létrehozása.

2.3 Az EGSZB már többször nyilvánított véleményt ezekkel a témákkal kapcsolatban, mind általánosságban a lisszaboni stratégia, valamint a kutatásra és innovációra, a környezetvédelemre és a képzésre és szakképzésre vonatkozó közösségi szakpolitikák terén történt fejleményekkel, mind konkrét kérdésekkel kapcsolatban.

2.4 Az EGSZB különösen arra hívta fel a figyelmet, hogy „az Európai Unió valamennyi térségének a rendelkezésére kell bocsátani az ahhoz szükséges pénzügyi eszközöket (...), hogy meg tudjanak felelni a tudásalapú társadalomra való áttérés kihívásainak, és így hozzá tudjanak járulni ahhoz, hogy valamennyi régió teljesítse a lisszaboni célokat” ⁽³⁾.

2.5 Ezenkívül arra is rámutatott, hogy „az új versenyképes modellek megjelenése a globális piacon mélyreható változásokat hoz magával. Az új integrált platformoknak és hálózatoknak vállalniuk kell a kutatási és innovációs témákat, új termékek és gyártási folyamatok megtervezését, az új, szakképzetesebb emberi erőforrásokkal és új anyagokkal való gazdálkodást, reklám- és egyéb marketing tevékenységet, pénzügyi és hitelezési folyamatokat, logisztikát, piaci és ügyfélszolgálati ügyintézkést” ⁽⁴⁾.

2.6 Az EGSZB hangsúlyozza azt a meggyőződését, hogy a helyi szintű intézkedések támogatása és az a lehetőség, hogy ezeket hálózatba szervezzék a lisszaboni stratégia megvalósítása céljából, szükséges ahhoz, hogy elősegítsék az innovatív vállalkozások létrehozását a fenntartható és versenyképes fejlődés keretében. Mindenekelőtt azok a régiók – eurorégiók – és tevékenységek tartoznak ide, ahol a szomszédos entitások és partnerek közötti hálózatépítés a nemzeti határokat túllépő területeken zajlik.

⁽³⁾ Lásd a HL C 10/88., 2004.1.14. véleményt, előadó: Henri MALOSSE.

⁽⁴⁾ Lásd a HL C 255/1., 2005.10.14. véleményt.

2.7 Az EGSZB az Európai Kutatási Térség: új perspektívák című zöld könyvről szóló véleményében azt ajánlotta, hogy „hogy a tudásalapú európai társadalom létrehozása céljából az Európai Kutatási Térség egészüljön ki egy Európai Tudástér-séggel”, és azt is kiemelte, hogy „az Európai Bizottság koordinációja azért is szükséges, hogy (...) hatékony irányítási és tanácsadói struktúrák, valamint jól működő munkaügyi szervezetek jöjjenek létre”⁽⁵⁾.

2.8 Az EGSZB végül kiemelte a kutatás-oktatás-innováció „tudásháromszögének” fontosságát, amely központi szerepet játszik a növekedés és a munkahelyteremtés elősegítésében. Ezért szükség van arra, hogy a reformokat felgyorsítsák, a felsőoktatásban, az egyetemeken, kutatóközpontokban és a vállalkozások között létrejött partnerségek területén kiváló színvonalra törekedjenek, valamint biztosítsák, hogy a képzés és a szakképzés valamennyi területe – különösen regionális és helyi szinten – eleget tegyen a kreativitás és az innováció elősegítésére irányuló feladatának.

2.9 Az EGSZB szerint az európai régiók versenyképessége, valamint gazdasági, társadalmi és munkaerő-piaci fejlődése minden oldalról proaktívabb és összehangoltabb megközelítést kíván: az Európai Bizottságnak arra kell törekednie, hogy elhárítsa a különböző jogalapok és eljárási kritériumok bizonyos korlátait annak érdekében, hogy a közösségi költségvetés különböző finanszírozási eszközei segítségével a lehető legjobb konkrét eredményeket érjék el a lisszaboni célok megvalósítása terén, és ezáltal eleget tegyenek az adófizetők elvárásainak, többek között a közösségi és összeurópai szinten alkalmazható mechanizmusokhoz való közös hozzáférés hatékonyságának, e mechanizmusok összehangolásának, szinergiáinak és harmonizálásának tekintetében, hogy elérjék a multiplikátorhatáshoz szükséges kritikus tömeget.

2.10 A növekedést és foglalkoztatást célzó felülvizsgált lisszaboni menetrend integrált iránymutatásai⁽⁶⁾ szerint a kohéziós politikának az alábbi három stratégiai prioritása van:

- a tagállamok, régiók és városok („tudományvárosok”)⁽⁷⁾ vonzerejének növelése az elérhetőség javításával, a szolgáltatások megfelelő minőségének és szintjének biztosításával, valamint a környezet megőrzésével,
- az innováció, a vállalkozói szellem és a tudásalapú gazdaság növekedésének a kutatási és innovációs kapacitások megerősítésével történő ösztönzése, beleértve az új információs és kommunikációs technológiák használatát,
- több és jobb munkahely oly módon történő megteremtése, hogy több embert vonzanak a foglalkoztatás vagy a vállalkozói tevékenység körébe, valamint fejlesztik a munkavállalók és a vállalkozások alkalmazkodóképességét, és növelik a humán erőforrásba történő beruházásokat.

2.11 A kínálati oldalon azok a nehézségek, amelyek meggátolják a fellendülést és a célok eléréséhez rendelkezésre álló eszközök összehangolt alkalmazását, az eszközök alábbi konkrét jellemzőire vezethetők vissza:

- az igazgatásra és az eljárásokra vonatkozó különböző előírások,
- jellegzetesen területi vagy országspecifikus dimenziójuk,
- céljaik sajátos jellemzői,
- különböző jogalapok,
- a döntéshozatali és az irányítási hatásköröknek különböző testületekre és szervekre történő átruházása.

2.12 A régiókban a keresleti oldalon gyakran az alábbi jellegzetességek figyelhetők meg:

- a kutatást, technológiafejlesztést és az innovációt célzó területi stratégia egyértelmű, meghatározott, közös megközelítésének hiánya,
- nehézségek az információs és kommunikációs technológiák terén,
- kapacitáshiány a többszintű és többcélú átfogó és strukturált tervezés területén,
- a klaszterek és a hálózatok nem megfelelő fejlettsége,
- az innovációs stratégia optimális alkalmazásához szükséges szakmai, technikai és szervezési kapacitások nem megfelelő kiépítettsége.

2.13 A hiányosságok megszüntetéséhez számos közösségi program esetében kezdettől fogva biztosítani kell a technikai támogatást és a koordinációt.

2.14 A 2007–2013-as időszak különböző strukturális programjaira és intézkedéseire jellemző, dicséretre méltó szinergiákra való törekvés az optimális és konkrét célok elérésének szükséges, de nem elégséges feltételének tűnik.

2.15 Az EGSZB üdvözölte az Európai Bizottság kezdeményezéseit, például a JEREMIE-t, és egy olyan JEREMIE-központ létrehozását javasolta, amely a különféle intézkedések közötti kölcsönös információellátást és összehangolást végzi, valamint rámutatott arra, hogy hiányzik egy olyan projekt, „(...) amely össze tudná hangolni és optimalizálni tudná a jelenleg rendelkezésre álló számos kölcsönlehetőséget”⁽⁸⁾.

2.16 Az EGSZB teljes mértékben egyetért Danuta Hübner biztosnak azzal a nyilatkozatával, hogy a JASPERS, a JEREMIE és a JESSICA⁽⁹⁾ kezdeményezések „a tagállamokban, a régiókban és az Európai Unió valamennyi régiójának szociális partnerei körében új lendületet hoztak, és várakozásokat ébresztettek a beruházásokkal, a növekedéssel és a munkahelyteremtéssel kapcsolatban”.

⁽⁵⁾ Lásd a HL C 44., 2008.2.16. véleményt.

⁽⁶⁾ A Tanács 2006. október 6-i határozata.

⁽⁷⁾ Lásd ezenkívül a tudományvárosokra vonatkozó kezdeményezést www.sicencecities.eu.

⁽⁸⁾ Lásd a HL C 110., 2006.5.9. véleményt.

⁽⁹⁾ **JEREMIE**: Mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató közös európai források. **JESSICA**: A fenntartható városfejlesztési beruházásokat támogató közös európai kezdeményezés. **JASPERS**: Európai régiók beruházásait támogató közös program.

2.17 Az EGSZB szerint az Európai Unió Tudományos és Műszaki Kutatási Bizottsága (CREST) által 2007. szeptemberében közzétett iránymutatások ⁽¹⁰⁾ fontos útmutatást jelentenek annak ellenére, hogy a kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogram és az új strukturális alapok közötti kölcsönhatásra korlátozódnak.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 Az Európai Bizottság javaslata rávilágít arra, hogy milyen szinergiák rejlenek az európai kutatópolitika, innovációpolitika és kohéziós politika finanszírozási eszközeiben, amelyek segítségével az érdekelt felek fokozhatják az európai régiók versenyképességét, abszorpciósi kapacitásuknak megfelelően.

3.2 A strukturális és kohéziós alapokra vonatkozó új iránymutatások mellett a hetedik kutatási és fejlesztési keretprogram, valamint az új versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP) tekintető a legfontosabb eszköznek.

3.3 Az Európai Bizottság tájékoztatása szerint több tanácsadó koordinációs csoporttal működött együtt, amelyek az alábbiakat javasolták:

- a keretprogram és a kohéziós politika körébe tartozó programok koordinált felhasználására vonatkozó konkrét stratégia kialakítása a KTFI-stratégián belül,
- csereprogramok és hálózatba szerveződés révén a KTFI-stratégiák irányításának megerősítése,
- szinergiák megteremtése a KTFI-kapacitás megerősítése és fejlesztése érdekében, a kiválóság fejlesztése, a kkv-kre fordítandó kellő figyelem, az európai és nemzetközi szintű együttműködés kialakítása, valamint az eredmények gazdasági hasznosítása,
- a kommunikáció és az együttműködés javítása a nemzeti és a regionális szereplőkkel, valamint a kedvezményezettekkel,
- a hetedik keretprogramnak az intézkedések koordinálását célzó „Kapacitások” egyedi programjában szereplő kezdeményezések alkalmazása,
- a kutatási infrastruktúra tekintetében a kohéziós politika és a hetedik keretprogram közötti szinergiák javítása a tagállamok bevonása által.

3.4 Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy tökéletesítsék a közösségi eszközök összehangolt kialakításának és felhasználásának eljárásait, és hozzanak létre rendszereket az érintett feleknek a közösségi eszközök nyújtotta lehetőségekről való tájékoztatása érdekében. Az Európai Bizottság ígéretet tesz arra vonatkozóan, hogy 2007-ig közzétesz egy olyan gyakorlati útmutatót a kutatási intézmények és a vállalkozások finanszírozási lehetőségeiről, amely a finanszírozási

lehetőségek összehangolt felhasználását megkönnyítő nemzeti és regionális szintű tervezett eljárásokat tartalmazza.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB teljes mértékben egyetért az Európai Bizottságnak a közösségi eszközök együttes és összehangolt alkalmazásában megmutatkozó hiányosságokra vonatkozó diagnózisával, azonban a probléma megoldásáról más a véleménye: a javasolt javító intézkedéseket nem tartja elégségesnek a közösségi szakpolitikák céljainak eléréséhez, különösen a kutatás, az innováció és a szakképzés terén.

4.2 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal ⁽¹¹⁾ abban, hogy „a gazdasági növekedést és a foglalkoztatást zászlajára tűző megújult partnerség elő kívánja mozdítani a tudásalapú gazdaság ügyét, és ebben a folyamatban fontos szerepet kap a kutatás, a technológiafejlesztés és az innováció”. Véleménye szerint ennek a partnerségnek azonban valamennyi szereplő közös felelősségén kell alapulnia, és a nemzeti, regionális és helyi szint mellett elsősorban közösségi szinten kell működnie.

4.3 Az EGSZB szerint a kutatási, technológiafejlesztési és innovációs területi stratégia kidolgozásán túlmenően az alábbi eszközök fokozott alkalmazására van szükség:

- az előzetes tervezés és a SWOT-analízis ⁽¹²⁾; eszközei, a régiók stratégiai lehetőségeinek meghatározása céljából,
- megfelelő kapacitásbővítési és szakképzési intézkedések,
- a kutatási és fejlesztési munkahelyek vonzerejének növelése az agyelszívás – mind az Unión belül, mind a világ többi része felé – megakadályozása céljából,
- szakértők és innovációval kapcsolatos tapasztalatok cseréje,
- a tudásalapú ipari körzetek fejlesztésének és koordinálásának támogatása,
- az európai technológiai platformok és a közös európai technológiai kezdeményezések alkalmazása,
- a közösségi eszközök összehangolt felhasználása interaktív rendszerek létrehozása révén annak érdekében, hogy az érdekelt feleket tájékoztassák a rendelkezésükre álló lehetőségekről,
- lehetőségek a kommunikációra és a tapasztalatcserére, különösen a kkv-k között.

4.4 Az EGSZB véleménye szerint a kínálati oldalon mélyreható intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy az európai régiók versenyképességének fejlesztéséhez a szociális partnerek, a kereskedelmi kamarák, az egyetemek és a kutatószféra, valamint a szervezett civil társadalom bevonásával „valamely terület társadalmi felelősségű fejlődésével” összhangban könnyebb hozzáférést biztosítsanak a rendelkezésre álló eszközökhöz a fenntartható európai iparpolitika ⁽¹³⁾ stratégiáit, valamint a fenntartható termelés és a fenntartható fogyasztás stratégiáit figyelembe véve.

⁽¹⁰⁾ Lásd COM(2007) 474 végleges.

⁽¹²⁾ SWOT: a Strengths (erősségek), Weaknesses (gyengeségek), Opportunities (lehetőségek) és Threats (veszélyek) angol rövidítése. A SWOT-analízissel a megállapított fejlődési célok elérésére előnyösen, illetve hátrányosan ható belső és külső tényezőket állapítják meg.

⁽¹³⁾ COM(2007) 374 végleges, 2007. július 4.

⁽¹⁰⁾ Az Európai Unió Tudományos és Műszaki Kutatási Bizottságának iránymutatásai – 2007. június 1.

4.5 Az EGSZB emellett azon a véleményen van, hogy a kutatás és az innováció által a növekedés megerősítéséhez, a munkahelyek számának növeléséhez és minőségének javításához, továbbá az európai régiók versenyképességének fokozásához hozzájáruló eszközök felsorolása a rendelkezésre álló közösségi intézkedések szempontjából hiányosnak, és a rendelkezésre álló európai és nemzetközi eszközök koordinálásának lehetőségei és szükségessége szempontjából nem megfelelőnek tekinthető.

4.6 A közleményben például az alábbi intézkedési lehetőségeket nem vagy csak érintőlegesen ⁽¹⁴⁾ említik meg:

- az Európai Beruházási Bank (a továbbiakban: EBB) és számos ajánlata,
- az „Innovation 2010 Initiative” (i2i) program,
- az európai és közösségi szinten megvalósított közös intézkedések, mint a „Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma (ESFRI)” vagy az európai technológiai platformok,
- a tudomány és a technológia területén a humánerőforrás lehetőségei Európában, EIBURS (az EBB egyetemikutatás-támogatási programja),
- STAREBEI (STAgés de REcherche BEI – az EBB kutatási gyakornoki programja), EBB-egyetemi hálózatok,
- regionális és helyi pénzügyi eszközök a K+F-re és az innovációra,
- állami és magánberuházások a K+F-be és az innovációba,
- IKT- és audiovizuális szolgáltatások,
- az „Oktatás és képzés 2010” integrált munkaprogram, amely „Az egész életen át tartó tanulás megvalósítása a tudás, a kreativitás és az innováció fejlesztése érdekében” című közleményben ⁽¹⁵⁾ szereplő további ágazati programokból áll, a „tudásháromszög” (oktatás, kutatás, innováció) szerves része,
- az „i2010” kezdeményezés ⁽¹⁶⁾ keretében az információs társadalommal kapcsolatos közösségi programok finanszírozási eszközei,
- a társadalmi párbeszéd hozzájárulása a tudásalapú társadalom kialakításához;
- az egész életen át tartó, folyamatos tanulás támogatása,
- a globalizációhoz való alkalmazkodás elősegítését célzó európai alap ⁽¹⁷⁾, amely különleges, egyszeri támogatást nyújt a súlyos gazdasági zavarok sújtotta ágazatok munkavállalóinak a munkaerőpiacra történő újbóli beilleszkedéshez ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁴⁾ Lásd: SEC(2007) 1045; 2007.8.16.

⁽¹⁵⁾ COM(2007) 703 végleges, 2007. november 12. A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az egész életen át tartó tanulás megvalósítása a tudás, a kreativitás és az innováció fejlesztése érdekében A Tanács és a Bizottság 2008. évi közös időközi jelentése az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram megvalósításáról.

⁽¹⁶⁾ Lásd COM(2007) 146 végleges.

⁽¹⁷⁾ Lásd COM(2006) 91 végleges.

⁽¹⁸⁾ Lásd a HL C 318., 2006.12.23. véleményyt.

4.7 Ezenkívül az Európai Bizottság nem tesz említést azokról az összeurópai programokról sem, amelyek bár nem közösségek, de hatással vannak az EU területén való technológiafejlesztésre. Ilyenek például az alábbiak:

- az EUREKA kezdeményezés, amely az ipari és piacorientált K+F területén tevékenykedő intézményeknek az európai vállalkozások versenyképességét 36 országban fennálló kapcsolatok és innovációs hálózatok által támogató európai hálózata. Az Európai Bizottság ezzel a kezdeményezéssel együttműködési megállapodást kötött,
- az EUROSTARS program az EU és az EUREKA közös kezdeményezése, amely új, piacképes termékek és szolgáltatások kifejlesztéséhez nyújt közösségi támogatást a kkv-knek,
- az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) az Európai Bizottsággal partnerségi megállapodást kötött az olyan – különösen a 2007–2013-as időszakban az új tagállamokban megvalósított – nagyprojektek tervezésének támogatása céljából, amelyeket a Kohéziós Alapból vagy az Európai Regionális Fejlesztési Alapból társfinanszíroznak,
- az OECD-nek a helyi gazdasági és foglalkoztatási kezdeményezéseket támogató programja (Local Economic and Employment Development Programme – LEED), amelynek keretében szintén az Európai Bizottsággal együttműködve a helyi fejlődésre vonatkozó innovatív ötleteket dolgoznak ki, elemeznek és terjesztenek, és amely hozzájárul a kkv-k irányításának javításához,
- az Európa Tanács Fejlesztési Bankja (CEB), amely partnerségi megállapodást kötött az Európai Bizottsággal. A nagyobb gazdasági és társadalmi kohéziót, az erősebb társadalmi integrációt, a környezetvédelmet, valamint a humán tőke fejlesztését célzó társadalmi projekteket finanszíroz a régiók szintjén,
- az eurorégiókkal kapcsolatos több tevékenység és kezdeményezés,
- a „tudományvárosokra” vonatkozó kezdeményezések.

4.8 Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy a felsorolt nehézségeket és akadályokat a finanszírozási eszközöknek az egyes gazdasági szereplők általi, nemzeti, regionális és helyi szintű közös és összehangolt alkalmazása érdekében ⁽¹⁹⁾ – az 1083/2006/EK tanácsi rendelet szerint (54. cikk (5) bekezdése) – nemcsak a különböző jogi alapok, a konkrét témakörökre való összpontosítás, a földrajzi területek és a végrehajtási rendelkezések, hanem a lényeges, részben egymást kizáró különbségek szempontjából is pontosítani kell, mint például:

- a projektek transznacionális jellege,

⁽¹⁹⁾ Lásd a HL C 44/1., 2008.2.16. véleményyt, „Az eddigi közösségi támogató- és koordinációs eszközök. Az EGSZB ezzel szemben a közösségi K+F-támogatás és -koordináció sokféle eszközehez általános, világos és érthető szabályozások kidolgozását ajánlja. Nagy segítséget jelentene, ha az Európai Bizottság összefoglaló kimutatást és leírást – tehát érthető használati utasítást – készítené a rendelkezésre álló összes támogatási és koordinálási eszközről és formáról stb. A kimutatásból az is kiderülne, hogy az egyre szaporodó lehetőségek céljukat tekintve még mindig elegendően világosak-e, elkülöníthetők-e egymástól, és vajon továbbra is áttekinthetők és kezelhetők-e mind a lehetséges felhasználók, mind az Európai Bizottság tisztviselői számára, vagy a pontosítás érdekében átdolgozásra szorulnak”.

- az intézkedések egyidejű elindítása,
- azonos határidők a pénzügyi támogatás nyújtására,
- azonos alkalmazási határidők,
- annak lehetősége, hogy az egy bizonyos területre vonatkozó átfogó projektet több olyan egyedi projektre osszának fel, amelyek az egyes közösségi, összeurópai és nemzetközi programok és finanszírozási eszközök követelményei szerint indíthatók be.

4.9 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja egy összefoglaló áttekintéssel ellátott európai gyakorlati útmutató összeállítását a rendelkezésre álló közösségi és összeurópai eszközökről, a különböző értékelési kritériumokról, valamint arról, hogy mennyiben egyeztetethők össze egymással, illetve egészítik ki egymást a különböző eszközök.

4.10 Az EGSZB ismét hangsúlyozza annak szükségességét, hogy „a Közösség strukturális szakpolitikái és az Unió kutatási és innovációs politikái közötti kapcsolat” egy összehangolt közös intézkedés részét képezze, és kiemeli, „hogy a szakpolitikák erős koordinálása elengedhetetlen a működési szinergia megfelelő szintjének elérése és a polgárok, a vállalkozások és a társadalom igényeinek való megfelelő érdekében, amely során az átfogó cél a kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogram integrált problémamegoldási megközelítésének és a kulcsfontosságú immateriális beruházások fejlesztésének megfelelő fenntartható és kiegyensúlyozott középtávú fejlődés”⁽²⁰⁾.

4.11 Tekintettel azoknak a közösségi szakpolitikáknak a nagy számára, amelyek a kohéziós és a kutatáspolitikával együtt járulnak hozzá az európai régiók versenyképességéhez, az EGSZB felhívja a figyelmet az integrált és koordinált megközelítés szükségességére. Ehhez különösen az alábbiakra van szükség:

- fenntartható iparpolitika; mint ahogy azt az Európai Tanács 2007 decemberében tartott brüsszeli ülésén hangsúlyozta, hogy „az európai versenyképességre vonatkozó integrált megközelítést az innovációval és szakértelemmel párosuló, fenntartható iparpolitikának kell alátámasztania, fejlesztve egyúttal a külső dimenziót is az egyenlő versenyfeltételek megerősítése érdekében”⁽²¹⁾,
- a belső piaci szakpolitika felülvizsgálata annak érdekében, hogy kedvezőbb kiindulási feltételeket hozzanak létre az innováció, a szellemi tulajdonjog védelme, a felsőoktatási intézmények és a kutatási intézetek közötti együttműködés, valamint a szabványosítási politika megerősítése számára,
- egy olyan szociális és foglalkoztatási politika, amely biztosítja a strukturáltabb szociális párbeszédet és a rugalmas biztonság közös alapelveit⁽²²⁾, lehetővé teszi az aktív időskort, valamint támogatja a valamennyi polgár aktív integrációját és egész életen át tartó tanulását célzó politikai intézkedéseket,

- a fenntartható fejlődés és a fenntartható fogyasztás politikája, amely környezetkímélő innovatív technológiák kifejlesztése és alkalmazása mellett kötelezte el magát, és amely integrált politikát feltételez az éghajlatváltozás és energia, a természeti erőforrások fenntartható használata, valamint a fenntartható termelés és a fenntartható fogyasztás területén.

4.12 Ezzel kapcsolatban az EGSZB megismétli korábbi kijelentéseit⁽²³⁾, amelyek szerint szükség van az alábbiakra:

- „Átfogó közösségi stratégia meghatározása és alkalmazása a meglévő mechanizmusok racionalizálására és a különböző érintett európai szakpolitikák integrálására annak érdekében, hogy a Közösség tevékenysége a regionális sajátosságok megőrzése mellett egyértelműen a versenyképességre és az európai rendszer fenntartható és kiegyensúlyozott fejlődésére összpontosuljon”,
- „a helyi, regionális és nemzeti innovációs piacok (...) integrált finanszírozási eszközeinek meghatározása (...)”,
- „az integráció és a kölcsönhatások színvonalának megállapítása azzal a céllal, hogy a kohéziós és strukturális politikák, valamint a kutatási, technológiafejlesztési és innovációs politikák döntéshozatali és végrehajtási rendszerei között olyan kompatibilitást és nagyobb összhangot teremtsenek, amely a teljes és hatékony integrációhoz szükséges”,
- „A kohéziós és a KTFI finanszírozási eszközök integrált alkalmazása új formáinak megállapítása egyszerű, és lehetőség szerint egységesített és automatizált eljárások és módszerek által, a vállalkozások KTF támogatási színvonalára modulálására fennálló (...) lehetőségek (...) teljes körű használata mellett”,
- „A KTFI-ből és a Kohéziós Alapból finanszírozott közös intézkedések ellenőrzésére és nyomon követésére irányuló rendszerek létrehozása az intézkedések hatékonyságának értékelésére, a kitűzött céloknak az elért eredményekkel való, előre meghatározott, harmonizált eredménymutatók és regionális szintű teljesítményértékelés segítségével végzett összehasonlítása alapján”.

4.12.1 Az EGSZB emellett a közösségi képzési programok integrációját ajánlja.

4.13 Az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy e központi problémát immár tíz éve elemző megközelítéssel kezelik, amely nem jut el a probléma gyökeréig. A probléma megoldásához az intézkedések különböző formái (technológiai, demonstrációs, innovációs, ismeretek terjesztése, szakképzés, finanszírozás) közötti „szimultán tervezés” új eszközeit létrehozó közösségi fellépésre lenne szükség. Olyan eszközökre, amelyek pozitív hatással vannak a különböző régiókban a foglalkoztatási helyzetre és a termelésre⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ Lásd a HL C 40., 1999.2.15. véleményyt.

⁽²¹⁾ Az Európai Tanács 2007. december 14-i brüsszeli ülése, Elnökségi következtetések.

⁽²²⁾ Lásd az Európai Tanács 2008. március 13–14-i következtetéseinek 16. pontját és az EGSZB véleményeit.

⁽²³⁾ Lásd a HL C 40., 1999.2.15. véleményyt.

⁽²⁴⁾ Ugyanott.

4.14 Az EGSZB szerint **nem lehet tovább halogatni a pontos és testre szabott közösségi intézkedések meghozatalát**, mert máskülönben fennáll annak veszélye, hogy az európai régiók versenyképessége és foglalkoztatáspolitikai helyzete romlik.

5. Az EGSZB javaslata

A JASMINE nevű kezdeményezés (Joint Assistance Supporting Multiprojects for Innovation Networking in Europe – európai innovációs hálózatépítést célzó multiprojekteket támogató közös program)

5.1 Az EGSZB hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a JASMINE – az Európai Kutatási Térség (EKT) felgyorsított fejlődésével összhangban – az összeurópai, közösségi, nemzeti és regionális programok közös alkalmazása előtt álló bürokratikus, eljárási és elméleti akadályok egyszerűsítésére és elhárítására szolgáló önkéntes eszköz legyen.

5.2 Az EGSZB véleménye szerint jelenleg elsőrendű fontosságú, hogy megoldják azokat a problémákat, amelyek abból adódnak, hogy az európai régiók versenyképességének fellendítésére szolgáló különféle eszközökkel kapcsolatban több igazgatási szint van. E célból egy új kezdeményezést, a JASMINE-t (európai innovációs hálózatépítést célzó multiprojekteket támogató közös program) javasol a régiók innovációját és kutatását támogató intézkedések esetében mind a keresleti, mint pedig a kínálati oldalon fennálló intézményi hiányosságok orvoslására.

5.3 Az EU konkrét intézkedéseinek a hálózatépítésen (Policy Networking) kell alapulniuk, és a következőképpen épülhetnek fel:

- a JASPERS, a JEREMIE és a JESSICA mellett a **JASMINE** közösségi intézkedés létrehozása, amely a nemzeti, regionális és helyi hatóságok, valamint az érintett szereplők technikai támogatását célzó intézkedéseket tartalmazna, hogy megvalósítsa a közösségi, összeurópai és tagállami intézkedések konkrét és hatékony koordinálását és a különböző intézkedések szükséges „szimultán tervezését”,
- az intézkedések a hálózatba szervezett döntéshozatali eljárás különböző szereplői magatartásának jobb megismerését és köztük nagyobb összhang teremtését célozzák, és figyelembe veszik a szereplőknek a tájékoztatás, az igazgatási kapacitás, a szakértelem és a pénzügyi források tekintetében fennálló kölcsönös függőségét. A cél az, hogy egységes és koherens regionális tervezés keretében egyidejűleg különböző szintű támogatási intézkedéseket valósítsanak meg, függetlenül attól, hogy köz-magán társulásról, vagy nemzeti és transznacionális projektekről van-e szó,
- vertikális hálózatba szerveződés, amely keretében a különböző szintű – nemzetközi, közösségi, nemzeti és regionális – döntéshozók pontosan meghatározott és jól strukturált együttműködési mechanizmusokban vesznek részt,
- a köz- és magánszféra szereplőinek, mint pl. regionális kormányok és vállalkozások, bankok, nemkormányzati szervezetek, érdekképviseleti csoportok és a szociális párbeszéd intézményei ⁽²⁵⁾ horizontális hálózatba szerveződése,
- **JASMINE-központ** létrehozása, mint az olyan különböző szintű és különböző típusú intézkedéseknek a **közösségi koordinációs és információs központja**, amelyekre különféle szabályok vonatkoznak, és amelyek az optimális eredmények tekintetében mind az Európai Bizottságon belül, mind azon kívül különböző hatáskörökbe tartoznak. Például saját honlapja lehetne, de a túlzott központosítás kerülendő ⁽²⁶⁾,
- **JASMINE-központok közösségi hálózatának** létrehozása ezt igénylő régiókban, annak érdekében, hogy megoldják az egyedi alprojektekre szétválasztott projektek közötti koherenciát; az egyedi projektek szintjén összekapcsolják a területi és a transzteritoriális jelleget; nemzeti és transznacionális partnerségeket találjanak a több projektet magukban foglaló ajánlatokhoz; továbbá hogy a projekt indítására, a pénzügyi támogatás odaítélésére és a végrehajtásra ugyanazok a határidők vonatkozzanak, és a redundanciák elkerülhetők legyenek,
- a **regionális „JASMINE-holdingalap”** önkéntes létrehozása, amelyet az Európai Bizottság a gazdaságosság, a hatékonyság, a pártatlanság, az egyenlő bánásmód és az eljárások átláthatósága szempontjából akkreditál, és amelyeknek meg kell felelniük az Európai Bizottság által előzetesen meghatározott követelményeknek,
- a **„versenyképes európai régiók” előzetes tervezésére irányuló közösségi intézkedés**, amely felhasználja a Kutatási Főigazgatóság tapasztalatait, és bevonja az Európai Bizottság érintett szolgálatainak magas rangú tisztviselőit, valamint a régiók politikai képviselőit, az Európai Parlamentet, a Régiók Bizottságát és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot,
- „az olyan módszerek (...) eredményességének” teljesítményértékelésre irányuló konkrét intézkedések, „amelyek az átláthatóságon, az eljárások egyszerűsítésén, valamint a gazdasági és szociális szereplők és a helyi és regionális hatóságok közötti valódi partnerségen alapulnak” ⁽²⁷⁾,
- a helyi közigazgatási szerveket, valamint a gazdasági és szociális szereplőket érintő kapacitásbővítő intézkedések, a projekt-partnerségekre irányuló transznacionális hálózatok támogatása, a szinergiák, valamint a projektek összehangolásának ellenőrzése, továbbá az átlátható, interaktív kommunikációs és információs stratégia támogatása.

⁽²⁵⁾ Lásd Európai Bizottság Regionális Politikai Főigazgatósága, 2003. január.

⁽²⁶⁾ Lásd a HL C 44/1., 2008.2.16. véleményt, „Semmiképpen nem szabad azt a benyomást kelteni, hogy az Európai Bizottság az európai kutatás központi irányítására törekszik; különben ez is erősítené a tagállamokban polgárok egyébként is létező, a túl nagy brüsszeli központosítás miatti aggodalmát”.

⁽²⁷⁾ Lásd a HL C 10/88., 2004.1.14. véleményt.

5.4 Az innovációra, a versenyképességre és az egymástól való folyamatos tanulásra irányuló regionális programok új prioritásainak lehetővé kell tenniük a versenyképesség aktív megerősítését és támogatását célzó szakpolitikai intézkedéseknek az olyan regionális és interregionális előzetes tervezési intézkedések, klaszterek és hálózatok segítségével történő létrehozását, amelyek minden egyes régió számára olyan közös stratégiát biztosítanak, amely alapján a megfelelő nemzeti és közösségi finanszírozási eszközök és köz-magán társulások optimális közös használatára irányuló technikai segítség nyújtható.

5.5 A JASMINE a különböző pénzügyi intézetek és a finanszírozási programok számára a közvetlen kiegészítő és/vagy nyomon követési projektek egyszerűsített engedélyezését jelző minőségi garanciaként szolgálhatna, mégpedig az Európai Bizottság és más közösségi és nem közösségi szervezetek közötti szándéknyilatkozatok és együttműködési megállapodások, valamint az Európai Bizottságnak az egyes programokért felelős szolgálataira vonatkozó igazgatási előírásai alapján. Ez azt jelentené, hogy a projektekre vonatkozóan csak egy dokumentációs csomagot nyújtanának be jóváhagyásra a számos javaslatot vizsgáló finanszírozó szervezetnek.

5.6 A JASMINE feladata, hogy megkönnyítse azoknak a pénzügyi forrásoknak a mozgósítását, amelyek irányítása különböző hatáskörökbe tartozik, és különböző köz- és magánszférabeli döntéshozóktól függ. A cél, hogy a forrásoknál – azok átfogó fellendítő hatását erősítve – egy olyan egységes, több

projektre kiterjedő keretet hozzanak létre a megfelelő kritikus tömeg elérése érdekében, amely teljes mértékben megfelel az európai régióknak a technológiai innovációs területen meglévő potenciáljai kiépítését célzó közös stratégiának.

5.7 A JASMINE-nak a vezető piaci kezdeményezés, az európai technológiai platformok, a közös európai technológiai kezdeményezések; az ERANET és ERANET-PLUS, a „Régiók a gazdasági változásért”, a „Pro Inno”, valamint a JEREMIE, a JASPERS és a JESSICA kezdeményezések tapasztalataira és eredményeire kellene támaszkodnia ⁽²⁸⁾.

5.8 A JASMINE segítségével optimalizálhatók lennének a régiók és vállalkozások innovációs és kutatási erőfeszítései, valamint az ezek alapját képező humánerőforrás, felsőoktatás, kutatóközpontok és igazgatás működése. Emlékeztetni kell azonban arra, hogy az innováció nagyrészt vállalkozói tevékenység, amelynek kibontakozásához optimális keretfeltételek szükségesek – különösen a kutatási tevékenység megadóztatása, a szellemi tulajdon jog kezelése és védelme, valamint a kiváló színvonalú oktatási és szakképzési intézmények terén –, hogy több és jobb munkahelyet lehessen létrehozni.

5.9 Végül a JASMINE hozzájárulhatna a régiókban rejlő egyedi előnyök kiaknázásához, és elősegíthetné az innovációval és a kutatással kapcsolatos cseréket.

Kelt Brüsszelben, 2008. április 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁸⁾ Lásd a 9. lábjegyzetet.